

Ursut Vlad
cls. a VIII-a B LIM

Doina de haiducie

Doinele nu sunt numai cantece ale suferintei amare ,ci si cantece ale dragostei de viata crescand din suferinta.Doinele de haiducie constituie “unul din modurile poetice cele mai ample ,mai frumoase si mai revelatorii pentru conceptia de viata a poporului nostru ,pentru intelegerea structurii sale sufletesti”(Ov. Papadima). Doina “Mult mi-e drag si mult mi-e sete” ,din colectia lui Alecsandri ,combina expresia a doua sentimente la fel de puternice: dragostea neclintita pentru natura-prietena si dorinta patimasa a voinicului de a-si relua ,o data cu infrunzirea codrului ,traitul liber si lupta pentru cei multi si saraci.Invocarea primaverii (“muma noastra”) ca pe o fiinta divina binefacatoare si evocarea iernii ,cand haiducii “la para focului” din vatra ,”zac de dorul codrului” potenteaza patosul asteptarii vremii prielnice; anticipativ ,poetul popular realizeaza un adevarat pastel al lunii mai cu “Ierbulita-n sesuri dind / [...] Si voinici pe plai suind”.Din punct de vedere formal, textul se dezvolta liber, neregulat: trei grupe de cate trei versuri unite prin aceeasi rima sunt urmate de alte trei grupe de cate doua versuri rimate imperecheat s.a.m.d.Aceasta nu constituie o scadere sub raport artistic, ci, prin improvizatie ,o crestere in puterea de expresie directa a emotiei, a optimismului.

Un fragment de doina haiduceasca este textul intitulat “Voinicul” din culegerea lui Alecsandri. Aici se face portretul eroului-model din doinele si baladele haiducesti, caracterizat prin tinerete si curaj, cinste si demnitate (“Cine-I tanar si voinic / Iese noaptea pe colnic / Fara par fara nimic / Fara palos, nici pistoale / Numai cu palmele goale”); aceste calitati indreptatesc hiperbolizarea poetica a energiei sale: “Si cit scoate un cuvant / Cad neferii la pamint...”.

Luarea in armata sau la razboi reducea libertatea si demnitatea individuala, producea mari neajunsuri prin despartirea de familie, de lumea satului si a campului, prin dezvoltarea sentimentului de instrainare.De aceea, trasatura dominanta a doinelor de catanie este aversiunea si revolta fata de o noua forma de implinire, iar, in cazul doinelor de razboi, protestul fata de instrainarea omului de la rostul lui pasnic.(“Inaltate imparate ,/Nu ma-nstraina departe./Tu stii randu tunului, /Eu stiu randu plugului...”).O alta dominanta a acestor doine este tristetea indeprtarii de cei dragi ,de acasa si incercarea adeseori disperata ,de a comunica un mesaj pozitiv.Doina

maica ,maica ,draga mea ,culeasa de Mihai Eminescu cuprinde intr-o inlantuire aproximative secvente caracteristice:ultimul cuvânt al fiului catre mama la plecare ,imaginea despartirii de toti ai casei ,exprimand liric ,direct sau indirect ,grija si tristetea celui ce pleaca pentru cei de care se desparte ,cantecul implica un sentiment mioritic in care este insa si presimtirea si unui destin negativ ,inacceptabil ceea ce il leaga de doinele de instrainare si de jale.Un singur cuvânt “carte” ,cu sens de “scrisoare” apare in fiecare secventa , ca un semn cu functia de comunicare intre cele doua lumi diferite: casa si armata.Intai este cartea-porunca de pornire la oaste (“Elu-I musai sa se duca”) , apoi este cartea “-n patru cornulete / scrisa cu lacrimi de jele” de catre ostanul luat in stapanire de “rautatea” destinului.”Cartea” apartine de fiecare data lumii aramate si razboiului si ,ca parte a acestora are efectele lor negative devenind un simbol al lor ,strain de lumea casei care traieste dupa legi... nescrise ,ale pacii.

O situatie deosebita fata de tipurile de doine prezentate o are doina “Codrule maria ta” din colectia Eminesciana.In prima parte ea cuprinde un fragment intalnit relativ frecvent in doinele haiducesti ,anume : ugamintea eroului catre codru pentru a-l primi ,linistieste in partea a doua retragerea din viata in somnului echivalent mortii (“Si sa dorm, dormire-as dus!”); in vis eroul liric agreeaza numai imaginea codrului, rezonanta doinei si senzatia acoperitoare a florilor cazand.Poezia se integreaza astfel in cantecele despre natura asociindu-si tema mioritica a mortii in mijlocul naturii, regeneratoare.Dar aceasta observa marele exeget al operei eminesciene ,G.Calinescu este o iluzie.”In realitate , oricate elemente autentice populare s-ar descoperii in ea ,poezia e lucrata savant...” ,deoarece valorile simbolice pe care le primesc depasesc mediul originar taranesc ,apartine celui cult.Fondul mioritei aprecieaza criticul - cansta in sentimentul fundamental al ciobanului ca “inconjurarea de catre semenii sai ,incestarea de lucruri ,impiedica moartea de a ridica spre om grozavele gloriei de dincolo”.Dimpotriva ,in aceasta doina ,ca si in poezia “Mai am un singur dor” ,cu care se inrudeste tematic ,aspiranta eroului liric este netedul ,dezindividualizat ,elementele evocate (vantul ,leganarea frunzelor ,scuturarea florilor) nefacand decat sa potenteze somnul funerar si ,astfel ,regresiunea in materie.Eminescu traieste prin intermediul simbolurilor folclorice ,o stare spirituala de natura filosofica si de factura culta.In aceasta stare ,poetul adopta modul folcloric pentru ca dezindividualizarea sa fie insotita de o formula poetica a anonimatului.

Specie reprezentativa a folclorului romanesc ,doina isi are locul si rolul ei bine determinat in configurarea particularitatilor spirituale ale

poporului nostru si creatiei sale artistice ,in dezvoltarea literaturii si artei sale culte.